

Workshop: de MATCH tussen emotionele ontwikkeling en begeleidingsstijl

- **Docent: Harmke Bodewitz**
- **Over: de MATCH-training. Dit is een training voor teams en/of ouders die zich richt op de sensitiviteit van de begeleider of ouder bij het zich afstemmen op de emotionele ontwikkeling van de persoon met een verstandelijke beperking.**
- **Accreditatie wordt aangevraagd bij NIP K&J/NVO OG.**

Een veelgehoorde vraag bij FORTIOR is: “Het emotionele ontwikkelingsniveau van deze cliënt is in kaart gebracht. Maar hoe krijg ik nu het team mee? Hoe kan ik ervoor zorgen dat de begeleiders hun begeleidingsstijl afstemmen op de emotionele ontwikkeling van deze cliënt?” In Nederland en België kennen we al het SEO-R²Kleurenprofiel. Dit is een nuttig instrument op basis waarvan professionals en ouders met elkaar kunnen discussiëren over het emotionele ontwikkelingsniveau van hun kind of cliënt.

Het Kleurenprofiel heeft veel bijgedragen aan de bewustwording binnen teams en bij ouders als het gaat om emotionele ontwikkeling bij cliënten met een verstandelijke beperking. In september 2016 komt er een nieuwe methode uit die voortborduurde op het SEO-R² Kleurenprofiel: **De MATCH-training**. Deze training bevat een aantal creatief vormgegeven beelden en materialen waarmee je de theorie over emotionele ontwikkeling toegankelijk kunt maken voor begeleiders. De MATCH-training bevordert de sensitiviteit van de begeleider in het zich afstemmen op de emotionele ontwikkeling van de persoon met een verstandelijke beperking.

Wat houdt de MATCH-training in?

De MATCH-training is een actieve training voor begeleiders en leerkrachten die werken met mensen met een verstandelijke beperking. De training kan worden gegeven door de gedragsdeskundige, teamleider of coach van het team. In de training kunnen ook ouders worden betrokken.

De training start met de plaatsbepaling van de emotionele ontwikkeling ten opzichte van andere functioneringsgebieden. Vervolgens gaan deelnemers zelf aan de slag met de opeenvolgende fasen van de emotionele ontwikkeling. Zo ervaren de deelnemers zelf hoe het is als hun een aanbod wordt gedaan dat niet aansluit bij hun emotionele ontwikkelingsniveau en basale emotionele behoeften. Door dit participerend leren én coöperatief leren ontdekken deelnemers wat iemand beleeft vanuit een fase van de emotionele ontwikkeling en welke *match* hiermee te maken valt in begeleidingsstijl.

Aan het eind van de training krijgt het team een praktische job-aid (een vijfhoekig doosje). Hierin kunnen de belangrijkste inzichten - die tijdens de training zijn opgedaan - bewaard worden. Door de Job-aid er af en toe weer eens bij te pakken (in bijvoorbeeld een teambespreking), blijft de opgedane kennis in het bewustzijn van de begeleiders aanwezig (en zakt de kennis niet weg zodra de training is afgelopen).

De inhoud van de workshop

De workshop over de MATCH tussen emotionele ontwikkeling en begeleidingsstijl is een train-de-trainer workshop. Het is de bedoeling dat je na het volgen van de workshop zelf de training kunt geven aan teams binnen je eigen organisatie. De docent Harmke Bodewitz gaat tijdens de workshop in op de volgende thema's:

1. Inversief Conusmodel: wat is de plaatsbepaling van emotionele ontwikkeling ten opzichte van andere functioneringsgebieden?

2. Hoe je kunt aansluiten bij de (impliciet) aanwezige kennis en (soms verkeerde) aannames van begeleiders?
3. Didactiek: over de verschillende manieren waarop je kunt leren
4. De MATCH-training: de beschikbare materialen, de opbouw van de training, tips voor het geven van de training

De doelgroep

De workshop is bedoeld voor psychologen, orthopedagogen, teamleiders, coaches, interne begeleiders en anderen die begeleiders, verpleegkundigen en leerkrachten ondersteunen en coachen.

Studiebelasting

Om deel te kunnen nemen aan de workshop over de MATCH-training is het noodzakelijk om basiskennis te hebben over emotionele ontwikkeling. De fases in emotionele ontwikkeling (volgens Anton Došen) worden als bekend verondersteld.

De studiebelasting van deze scholing bestaat uit het aantal contacturen (4 uur).

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd bij Accreditatiebureau NIP Kinder-en Jeugdpsycholoog (K&J) / NVO Orthopedagoog Generalist (OG).

Inschrijven

Voor de data waarop de workshop over de MATCH-training voor open inschrijvingen plaats vindt, kan men het best de [website](#) raadplegen. De workshop wordt ook in company gegeven.

Programma

9.00	Opening, verwachting deelnemers
9.15	<p>Emotionele ontwikkeling: wat is er aan de hand?</p> <p><u>Inversief Conusmodel</u></p> <p>Dit gedeelte start met de plaatsbepaling van de emotionele ontwikkeling ten opzichte van andere functioneringsgebieden, aan de hand van het Inversief Conusmodel. Hoe kan een gedragsdeskundige dit gebruiken om voorkennis van verwanten en begeleiders te activeren? Welke theorieën zitten hier impliciet in verwerkt?</p>
10.05	<p><u>Emotionele ontwikkeling: valkuilen en kansen</u></p> <p>Dit gedeelte richt zich op de normale emotionele ontwikkeling. Hoe kun je gebruik maken van (impliciet) aanwezige kennis van begeleiders? Waar zitten de valkuilen in aannames van begeleiders? Hoe kun je niet passende duiding van begeleiders bespreekbaar maken? Voorbeelden: "Hij doet het expres om mij te pesten", "hij weet heus wel wat de afspraak is", "waarom moet alles steeds weer om hem draaien, hij ziet toch dat er ook anderen zijn?!". Belangrijker: hoe kun je hen zelf deze aannames laten tackelen? Bij dit gedeelte wordt gebruik gemaakt van het SEO-R Kleurenprofiel (Rachel de Groot, 2012).</p>
11.00	Pauze

11.15	<p>Begeleidingsstijl: hoe gaan we ernaar handelen?</p> <p><u>Didactiek:</u> al toegepaste en nog toe te passen didactische technieken - maieutiek (Socrates): geboren laten worden van impliciete kennis - probleemgestuurd, dus oplossingsgericht; ontdekkend leren; scholen is geven, trainen is nemen - participerend leren: zwakkere en sterkere leerling koppelen, waardoor de ene sterker wordt in de materie begrijpen en de ander boven de stof leert staan, waarbij beiden verantwoordelijk zijn voor het eindresultaat. - coöperatief leren: leren gebeurt pas als iemand er belang bij heeft en frictie voelt tussen zijn eigen voorkennis en observaties en die van anderen, en vervolgens gemotiveerd wordt zijn kennis en observatiescope bij te schaven in een groepsproces.</p>
11.45	<p><u>De MATCH-training:</u></p> <p>Via speeddating maken de gedragsdeskundigen kennis met de afstemming tussen de emotionele ontwikkeling van de cliënt en de bijpassende begeleidingsstijl. Wie zit aan welke kant en waarom? Hoe voelt een <i>match</i>? Hoe voelt een <i>mismatch</i>? Wat zijn ezelsbruggetjes en hoe kun je de job-aid gebruiken?</p>
12.30	Vragen, uitwisseling en feedback. Gevonden wat de deelnemers verwachtten?
13.00	Afsluiting

Docent

Harmke Bodewitz stelt zich voor:

Als pas afgestudeerde orthopedagoog merkte ik een enorm gat op tussen de theoretische constructen van de universiteit en de praktische mentaliteit van kundige begeleiders.

Gaandeweg leerde ik te spelen met informatie. Problemen die ik vaker tegenkwam, bracht ik op basis van solide literatuuronderzoek via materialen zó in beeld, dat de aanknopingspunten voor de oplossing er impliciet in verwerkt waren. Maar dan wel laagdrempelig gebracht en

verwoord. Dit stelde begeleiders in staat om met behulp van hun eigen voorkennis nieuwe ontdekkingen te doen, waardoor we weer samen verder konden bouwen en de cliënt met elkaar beter konden ondersteunen.

Vanuit deze didactische visie zijn ook producten als de Levenslift: Help-Hulp-lijn dementie, De Beeldvormingspuzzel Schalock/Puzzel. Stuk: lastig-leuk ~~te~~ lever en het Inversief Conusmodel ontstaan.

Ik maak in mijn werk graag gebruik van beeldspraak, zintuiglijk leren, fysieke middelen, woordgrapjes, illustratieve voorbeelden uit de praktijk en voorbeelden uit het dagelijks leven. Wat dat betreft ben ik het eens met dr. Maya Angelou: *We are more alike, my friends, than we are unlike.*

Een training is wat mij betreft niet af zonder een job-aid: iets - een middel, plaatje of voorwerp - dat deelnemers mee kunnen nemen naar hun dagelijks werk, om herinnerd te worden aan de opgedane kennis en vaardigheden en daarmee actief ertoe aangezet te worden als team het ondersteuningsklimaat vorm te geven, afgestemd met verwanten in multidisciplinaire samenwerking. Een machtig proces, soms langdurig en moeizaam, soms met een paar woorden geluxeerd. Maar steeds weer zoekend naar de juiste afstemming met de persoon met een verstandelijke beperking, binnen zijn context.

Literatuur

Došen, A. (2014). *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking. Een integratieve benadering bij kinderen en volwassenen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV. (vijfde herziene druk). ISBN 9789023252498.

Groot, R. de. (2012). *SEO-R Kleurenprofiel, revised. Handleiding*. Doetinchem: Graviant. ISBN 9789075129984.

Morisse, F., & Došen, A. (red.). (2016). *SEO-R². Schaal voor Emotionele Ontwikkeling – Revised²*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant nv. ISBN: 9789044133677

Zaal, S., Boerhave, M. & Koster, M. (2008). *Handreiking sociaal-emotionele ontwikkeling*. Cordaan: Amsterdam